

Fiche 3: Verordening statuut en financiering politieke partijen op Europees niveau

1. Algemene gegevens

Voorstel: Voorstel tot herziening/ amendering van Verordening No. 2004/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het statuut en de financiering van politieke partijen op Europees niveau.

Datum Commissiedocument: 27 juni 2007

Nr. Commissiedocument: COM (2007) 364 Final

Pre-lex: 2007/0130 (COD)

Nr. Impact-assessment Commissie en opinie Impact-assessment Board: niet van toepassing/ IA niet aanwezig

Behandelingstraject Raad: Eerste bespreking in de Raadswerkgroep Algemene Zaken op 12 september as.

Eerstverantwoordelijk ministerie: Buitenlandse Zaken

Rechtsbasis: art 191 EG

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement: Gekwalificeerde meerderheid/ medebeslissingsprocedure

Comitologie: n.v.t.

2. Samenvatting BNC-fiche :

Het voorstel betreft een herziening van Verordening No. 2004/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het statuut en de financiering van politieke partijen op Europees niveau. Doel van het commissievoorstel is de praktijkervaring opgedaan met de werking van de verordening te vertalen in een herziening van de verordening, mede in het licht van de wensen kenbaar gemaakt door het Europees Parlement in zijn resolutie van 23 maart 2006.

Het commissievoorstel voldoet aan het criterium van de subsidiariteit, maar wat Nederland betreft niet aan het criterium van de proportionaliteit.

Nederland steunt derhalve niet het voorstel van de Commissie om 25% van het jaarlijkse totaalinkomen over te hevelen naar het eerste kwartaal van het daaropvolgende financieel jaar (zogenoemde “carry overs”). Ook het voorstel van de Commissie om politieke partijen op Europees niveau toe te staan financiële reserves op te bouwen door inkomsten te sparen die de partijen zelf voortbrengen bovenop een nieuw, verlaagd, minimum cofinancieringsniveau van 15% kan niet op Nederlandse steun rekenen. Voorts heeft Nederland nog veel vragen ten aanzien van het voorstel om (nationale) ‘politieke stichtingen’ te financieren uit de EU-begroting, aangezien het voorstel hierover onduidelijk is. Wel is Nederland zeer geïnteresseerd in alternatieven die hetzelfde doel beogen als het voorstel van de Commissie, maar dan zonder derogaties van het Financieel Reglement. Ook is Nederland genegen om te bezien hoe financiering van campagnes in het kader van de verkiezingen van het Europees Parlement uit de EU-begroting mogelijk wordt.

3. Samenvatting voorstel :

a) Inhoud voorstel:

Op 27 juni jl. heeft de Commissie een voorstel gedaan tot herziening van Verordening No. 2004/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het statuut en de financiering van politieke partijen op Europees niveau. Het is volgens de Commissie gebleken dat de verordening effectief het kader schept dat noodzakelijk was voor het financieren van politieke partijen op Europees niveau. Het aantal politieke partijen dat gebruik maakt van de financieringsregeling is toegenomen van 8 naar 10. Ondanks dat de ver-

ordering tot dusverre goed heeft gewerkt wil de Commissie de verordening op een aantal punten aanpassen om voor Europese partijen een prikkel te creëren voor financiële onafhankelijkheid ten opzichte van EU subsidies en om lange-termijn financiële planning te vergemakkelijken. Dit laatste zou mede mogelijk gemaakt worden door de fondsen die partijen zelf werven te reserveren zonder dat dit ten koste gaat van de inkomsten uit EU subsidies (dit middels het verlagen van de cofinancieringsvoet tot 15%).

De aanpassingen van de verordening die de Commissie voorstelt kunnen worden verdeeld in drie categorieën:

1. Europese politieke partijen worden in staat gesteld, door een derogatie van het ‘jaarperiodiciteitsbeginsel’ van artikelen 6 en verder van het Financieel Reglement, om 25% van het jaarlijkse totaalinkomen over te hevelen naar het eerste kwartaal van het daaropvolgende financieel jaar (“carry over”). Doel van het voorstel, aldus de Commissie in overeenstemming met de wens van het Europees Parlement, is dat met deze regeling politieke partijen adequater kunnen reageren op veranderende politieke omstandigheden en prioriteiten.

Een tweede derogatie op het Financieel Reglement is een derogatie op de ‘*non-profit rule*’ zoals neergelegd in art. 109 van het Financieel Reglement, en betreft het voorstel om politieke partijen op Europees niveau toe te staan financiële reserves op te bouwen door inkomsten te sparen die de partijen zelf voortbrengen (dus niet uit Europese subsidies). Hiervoor acht de Commissie een nieuw, verlaagd, minimum cofinancieringsniveau van 15% noodzakelijk, in plaats van 25%. Doel van het voorstel om het aandeel van EU subsidies in het jaarlijkse inkomen van de partijen te vergroten, is om de partijen meer mogelijkheden te geven inzake financiële zekerheid en planning, en een sterke prikkel om hun eigen middelen te versterken en zodoende hun afhankelijkheid van Europese openbare middelen te verminderen.

2. Naar aanleiding van het verzoek van het Europees Parlement om ook financiering mogelijk te maken voor politieke stichtingen, stelt de Commissie voor dat politieke stichtingen een voorstel tot financiering mogen indienen via de politieke partijen op Europees niveau waarmee ze politiek zijn verbonden. Met het oog op de transparantie en overeenkomstig het beginsel van activiteitsgestuurde budgettering zouden kredieten voor politieke stichtingen op Europees niveau als afzonderlijk begrotingsonderdeel kunnen worden geboekt onder hoofdstuk 40 van Titel IV, afdeling I (Parlement) van de EU-begroting. Doel van het voorstel is politieke stichtingen te ondersteunen om daarmee de betrokkenheid van burgers bij Europese besluitvorming en politieke vormgeving te bevorderen.

3. Ten derde en laatste stelt de Commissie voor dat kredieten uit de EU-begroting ook mogen worden gebruikt voor de financiering van campagnes van politieke partijen op Europees niveau in de context van de verkiezingen van het Europees Parlement, voor zolang dit niet een directe of indirecte financiering van nationale politieke partijen of hun kandidaten behelst.

4. Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

a) Bevoegdheid:

De Commissie baseert het voorstel tot herziening van Vo. 2004/2003 op art. 191 EG. Op grond van dit artikel is de EG bevoegd om het statuut en de financiering van Europese politieke partijen vast te stellen (en te wijzigen). Nederland kan zich vinden in deze rechtsgrondslag. De vraag is echter of deze rechtsgrond voldoende is voor alle onderdelen uit het voorstel, daar het onduidelijk is of politieke stichtingen zoals omschreven in de verordening onder bovengenoemde rechtsgrondslag vallen.

b) Functionele toets

- *Subsidiariteit*: positief
- *Proportionaliteit*: negatief
- *Onderbouwing*: Het voorstel van de Commissie voldoet aan het beginsel van subsidiariteit. Aanpassing van de huidige verordening inzake financiering van politieke partijen op Europees niveau vanuit gemeenschapsbudget, dient op Europees niveau te geschieden.

De proportionaliteitsvraag wordt negatief beantwoord inzake het voorstel om politieke partijen op Europees niveau in staat te stellen 25% van het jaarlijkse totaalinkomen over te hevelen naar het eerste kwartaal van het

daaropvolgende financieel jaar. Hoewel de Commissie vanuit juridisch oogpunt een dergelijk voorstel kan doen, is dit voorstel in strijd met een eerder besluit van de Raad (begrotingscomité). Nederland vindt het voorstel derhalve niet voldoen aan de proportionaliteitstoets. Immers het middel, het openbreken van art. 109 van het Financieel Reglement, wordt wat Nederland betreft niet geheiligd door het beoogde doel, i.c. het in staat stellen van politieke partijen op Europees niveau adequater te reageren op veranderende politieke omstandigheden en prioriteiten.

Dat geldt evenzeer voor het voorstel om politieke partijen op Europees niveau toe te staan financiële reserves op te bouwen door inkomsten te sparen die de partijen zelf voortbrengen bovenop een nieuw, verlaagd, minimum cofinancieringsniveau van 15%. Ook dat voorstel behelst een derogatie van het Financieel Reglement, maar ook hier heiligt volgens Nederland het doel het middel niet. Daarnaast is Nederland van mening dat de gekozen oplossing niet de juiste is voor het gestelde doel; door verlaging van het cofinancieringspercentage wordt de afhankelijkheid van politieke partijen van EU-subsidies eerder verder vergroot dan verkleind.

De proportionaliteitsvraag dient positief te worden beantwoord voor de voorstellen inzake de financiering van politieke stichtingen en inzake kredieten uit de EU-begroting voor de financiering van campagnes van politieke partijen op Europees niveau in de context van de verkiezingen van het Europees Parlement. Beide voorstellen hebben tot doel de burger beter te betrekken in het politieke debat over Europa en zouden mogelijk moeten zijn door een aanpassing van de regels over de allocatie van financiële middelen uit de bestaande Verordening. Het voorstel inzake de financiering van politieke stichtingen roept bij Nederland nog wel veel vragen op. Deze dienen eerst beantwoord te worden alvorens Nederland kan bepalen het voorstel al dan niet te steunen.

c) Nederlands oordeel:

Nederland vindt het openbreken van het Financieel Reglement niet in verhouding staan tot het beoogde doel om politieke partijen op Europees niveau meer mogelijkheden te geven inzake financiële zekerheid en planning. Verder is het de vraag of de Europese politieke partijen financieel daadwerkelijk minder afhankelijk worden van subsidies van de Europese Unie, zoals het beoogde doel is. Door de voorgestelde verlaging van de cofinanciering worden de partijen juist meer afhankelijk van EU-subsidies.

Ook is de voorgestelde Verordening in tegenspraak met zeer recente afspraken over het Financieel Reglement. Nederland is tegenstander van derogaties op dit financieel reglement omdat daarmee afgeweken wordt van de regels van de begrotingsdiscipline en ongewenste precedents worden gecreëerd. Hoewel het reglement formeel gezien door de Raad is vastgesteld, is intensief met het Europees Parlement onderhandeld. Tijdens deze onderhandelingen is flexibiliteit ten aanzien van de financiering van politieke partijen ook ter sprake gekomen maar het Europees Parlement heeft uiteindelijk aangegeven andere prioriteiten te hebben. Nederland hecht er grote waarde aan dit compromis te respecteren en niet terug te komen op recent gemaakte afspraken.

5. Implicaties financieel

Financiering van politieke partijen vindt plaats via Begrotingslijn 402 onder Hoofdstuk 40 van Titel IV, in Sectie I (Parlement) van de EU begroting.

a) Consequenties EG-begroting: De middelen zullen worden vermeld op een begrotingslijn van de sectie behorende bij het Europees Parlement binnen de EU-begroting. De Raad betracht overigens in de praktijk altijd uiterste terughoudendheid met betrekking tot de begroting van het Europees Parlement (welke een onderdeel is van de EU-begroting). Het Financieel Reglement is van toepassing op de gehele begroting, dus inclusief de begrotingsafdeling voor het Europees Parlement. Het Financieel Reglement wordt vastgesteld door de Raad na consultatie van het Europees Parlement.

b) Financiële, consequenties (incl. personele) voor Rijksoverheid en / of decentrale overheden: door een extra budgetlijn kan sprake zijn van extra administratieve lasten wat kleine financiële implicaties voor de rijksoverheid tot gevolg kan hebben.

c) Financiële, consequenties (incl. personele) bedrijfsleven en burger:
n.v.t.

d) *Administratieve lasten voor Rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger*: een extra budgetlijn kan leiden tot extra administratieve lasten om deze te controleren.

6. Implicaties juridisch

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid: n.v.t.

a) *Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen en kaderbesluiten), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid*: De verordening zal in werking treden op de dag na haar bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Unie. Dit is haalbaar.

b) *Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling*: Het voorstel voorziet in de opname van een evaluatiebepaling (in art 12). Daarvan is geen sprake in de huidige verordening. Het Europees Parlement publiceert uiterlijk op 15 februari 2011 een verslag over de toepassing van de verordening en over de gefinancierde activiteiten.

7. Implicaties voor uitvoering en handhaving

a) *Uitvoerbaarheid*:

De verwachting is dat de uitvoerbaarheid geen problemen zal opleveren.

b) *Handhaafbaarheid*:

Ook v.w.b. handhaafbaarheid worden geen problemen voorzien; de gebruikelijke procedures worden gevolgd, waarbij kredieten voor de financiering van politieke partijen op Europees niveau en politieke stichtingen worden vastgesteld volgens de jaarlijkse begrotingsprocedures en besteed volgens het Financieel Reglement van toepassing op de algemene begroting van de Europese Gemeenschappen.

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

a) *Geen*

b) *Toelichting implicaties*: n.v.t

9. Nederlandse positie

a) *Nederlandse belangen en eerste algemene standpunt*:

Nederland vindt het openbreken van het Financieel Reglement niet in verhouding staan tot het beoogde doel om politieke partijen op Europees niveau meer mogelijkheden te geven inzake financiële zekerheid en planning. Verder is het de vraag of de Europese politieke partijen financieel daadwerkelijk minder afhankelijk worden van subsidies van de Europese Unie, zoals het beoogde doel is. Door de voorgestelde verlaging van de cofinanciering worden de partijen juist meer afhankelijk van EU-subsidies.

Ook is de voorgestelde Verordening in tegenspraak met zeer recente afspraken over het Financieel Reglement. Nederland vindt dat het voorstel inzake een derogatie van het Financieel Reglement om politieke partijen op Europees niveau in staat te stellen 25% van het jaarlijkse totaalinkomen over te hevelen naar het eerste kwartaal van het daaropvolgende financieel jaar, niet op deze wijze dient te worden uitgevoerd. Zoals gezegd kan een dergelijke derogatie als precedent werken en ondermijnt het de discipline die van het Financieel Reglement uit moet gaan, wat door Nederland als onwenselijk wordt beschouwd. De Raad (begrotingscomité) heeft bij de herziening van het Financieel Reglement in nauwe samenspraak met het Europees Parlement nadrukkelijk besloten de nu voorgestelde derogatie niet op te nemen. Derhalve kan Nederland dit voorstel van de Commissie niet steunen.

Hetzelfde geldt voor het voorstel om politieke partijen op Europees niveau toe te staan financiële reserves op te bouwen door inkomsten te sparen die de partijen zelf voortbrengen bovenop een nieuw, verlaagd, minimum cofinancieringsniveau van 15%. Ook dat voorstel behelst een derogatie van het Financieel Reglement, maar het doel heiligt hier volgens Nederland niet het middel. Daarnaast is Nederland van mening dat de gekozen oplossing niet de juiste is voor het gestelde doel; door verlaging van het cofinancieringspercentage wordt de afhankelijkheid van politieke partijen eerder verder vergroot dan verkleind.

Het voorstel inzake de financiering van politieke stichtingen roept bij Nederland vragen op. Nederland wil eerst meer duidelijkheid over de consequenties van dit voorstel. Zo is voor Nederland onduidelijk welke politieke stichtingen gebruik zouden kunnen maken van een dergelijke regeling. Nederland zou graag een schatting zien van het aantal politieke stichtingen dat aanspraak kan maken op financiering onder deze regeling en hoe deze stichtingen geografisch over de lidstaten zijn verspreid, alsmede hoe fraude gecontroleerd kan worden. Onder andere door de eerder genoemde onzekerheden omtrent het aantal politieke stichtingen dat aanspraak zal maken op subsidies is voor Nederland niet duidelijk wat de consequenties van het voorstel zijn voor de EU-begroting. Een eventuele financiering voor politieke stichtingen dient gerealiseerd te worden uit het administratieve budget van het Europees Parlement. Tot slot wil Nederland weten of het opzetten van een aparte begrotingslijn geen verzwaring is van de administratieve lasten.

Nederland steunt in beginsel het idee om gelden uit het EU-budget te alloceren voor de financiering van campagnes van politieke partijen op Europees niveau in de context van de verkiezingen van het Europees Parlement, alleen niet op de wijze zoals door de Commissie wordt voorgesteld. Nederland hecht er grote waarde aan het compromis van het Financieel Reglement intact te houden en goed te kijken naar de onderhavige verordening, alsmede naar de verhouding tussen het doel van de verordening, de daarvoor in te zetten middelen en de daadwerkelijke effecten ervan. Afgezien van het bovenstaande heeft Nederland ook nog een aantal technisch-budgettaire opmerkingen en vragen.